

LAPPAJÄRVI

LAPPAJÄRVEN KUNTA

Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027 - 2029
laadintaohje

Sisällys

1 Yleistä	3
1.1 Lähtökohdat.....	3
1.3 Kuntatalouden kehitys	4
1.4 Kuntatalouden näkymät 2027-2029.....	4
2 Talousarvion ja-suunnitelman laadinnan lähtökohdat.....	6
2.1 Kunnan talouden kuva.....	6
2.2 Verotulot.....	7
2.3 Valtionosuudet	9
3 Lappajärven kunnan talousarvio 2027	10
3.1 Ohjeet toimialoille laadintaa varten.....	10
3.2 Strategia ja toiminnalliset tavoitteet	10
3.2 Talousarvion 2027 määrärahakehykset.....	10
3.3 Hankkeet ja projektit.....	11
3.4 Järvinet Oy:n tuottamat palvelut.....	11
3.5 Palkkakustannukset ja sivukulut.....	11
3.6 Henkilöstösuunnitelma	13
4 Tavoitteet	13
5 Investoinnit.....	14
6 Konsernit.....	15
7 Aikataulu.....	16

1 Yleistä

1.1 Lähtökohdat

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. ([21.5.2021/419](#))

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Lappajärven kunta tuottaa kuntapalveluita oman kunnan asukkaille ja lisäksi edunvalvontapalveluita myös Kauhavan kaupungille ja Evijärven kunnalle. Lappajärven kunta myy osan rakennustarkastajan työpanoksesta Evijärven kunnalle. Maaseutuhallinnon sekä etsivän nuorisotyön palvelut ostetaan Kauhavan kaupungilta ja varhaiskasvatuksen palvelut Alajärven kaupungilta. Kuntayhtymä Kymppi on tuottanut TE-palvelut vuodesta 2025 alkaen.

Lappajärven kunta on osarahoittajana useassa eri toimijoiden hallinnoimassa hankkeessa.

1.2 Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (kesä 2026) mukaan Suomen talous kääntyi viime vuoden aikana taantuman pohjalta kasvuun. Suomen talouden toipumista varjostavat edelleen Lähi-idän kriisi, korkeampi öljyn hinta sekä talousnäkyymiin liittyvä epävarmuus. Talouskasvu on alkuvuonna ollut odotettua vahvempaa, mutta osa kasvusta liittyy tilapäisiin tekijöihin ja antaa

talouden kasvun vahvistumisesta liian optimistisen kuvan. Vuonna 2026 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 0,8 prosenttia, 1,6 prosenttia vuonna 2027 ja 1,7 prosenttia vuonna 2028.

Öljyn kallistuminen sekä korkojen nousu hidastavat maailmantalouden kasvua ja heikentävät kysyntää vientimarkkinoilla. Suomen vientimarkkinoiden kasvu jääkin tänä vuonna vaimeaksi. Suomen vienti on kuitenkin kehittynyt suhteellisen hyvin ottaen huomioon Yhdysvaltojen tullipolitiikan, Lähi-idän kriisin sekä geopolittisen epävarmuuden. Vienti on ollut selvässä kasvussa ja kasvun odotetaan jatkuvan. Nettoviennin vaikutus talouskasvuun jää kuitenkin negatiiviseksi, koska tuonti kasvaa vientiä nopeammin erityisesti hävittäjähankintojen ja muiden investointien edellyttämän tuonnin vuoksi.

Sopimuskorotusten myötä nousseet palkat ja veronalennukset parantavat kotitalouksien ostovoimaa, mutta toisaalta öljyn hinta ja korkojen nousu heikentävät hillitsevät kulutusta. Inflaatio pysyy kansainvälisesti vertaillen maltillisena. Investointien kasvua tukevat myös energia- ja teknologiasiiirtymään liittyvät hankkeet, datakeskusrakentaminen sekä aineettomat investoinnit. Asuntorakentamisen käänne viivästyy edelleen ja sen odotetaan kääntyvän kasvuun vasta vuonna 2027.

Työmarkkinat ovat kehittyneet odotettua heikommin. Työllisten määrä on alkanut alentua uudelleen ja työttömyys on kasvanut ennustettua enemmän. Huolestuttavaa on erityisesti vakituisten ja kokoaikaisten työpaikkojen väheneminen yksityisellä sektorilla. Työttömyysaste nousee 10,4 prosenttiin vuonna 2026 ja pysyy edelleen korkeana koko ennustejakson ajan. Talouskasvun vahvistumisen odotetaan kääntävän työllisyyden nousuun vuonna 2027.

1.3 Kuntatalouden kehitys

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelma vuosille 2027–2029 on laadittu kevään 2026 julkisen talouden suunnitelman (JTS) valmistelun yhteydessä.

Kuntatalous jatkoi heikkenemistään vuonna 2025, mutta tilanne oli kuitenkin parempi kuin kuntien talousarvioiden perusteella aiemmin arvioitiin. Kuntatalouden heikentyminen aiheutui toimintakulujen, erityisesti avustusten ja palvelujen ostojen voimakkaasta kasvusta sekä verotulojen lievästä laskusta. Muutosten taustalla vaikutti muun muassa työvoima- ja elinkeinopalvelujen (TE-palvelut) rahoitus- ja järjestämisvastuun siirto kunnille, mikä kasvatti suhdanneriskin toteutuessa kuntien toimintakuluja merkittävästi vuonna 2025. Negatiivisten vuosikatteiden kuntia oli vain kahdeksan, kun vuonna 2025 niiden määrä oli 11. Kuntatalouden yhteenlaskettu vuosikate heikkeni edellisvuodesta noin 420 milj. eurolla 3,2 mrd. euroon. Kuntien lainakanta kasvoi 830 milj. eurolla.

1.4 Kuntatalouden näkymät 2027-2029

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman 2027-2029 mukaan kuntien talouspaineita lisäävät sovitut palkkaratkaisut, työttömyysetuuksien kasvaneet rahoitusvastuut, valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset ja välttämättömät investoinnit. Kuntatalouden toimintamenot kasvavat pääosin hintojen nousun seurauksena. Kuntien peruspalveluissa palvelutarve on laskeva, mutta se ei realisoidu menojen alenemisena samassa suhteessa palveluverkkoon ja henkilöstörakenteeseen liittyvien jäykkyyskysymysten vuoksi. Valtionosuuksien vahvistuminen sote-uudistuksesta johtuvien

määräaikaisten leikkausten päättyessä ja verotulojen kasvu kohentavat kuntatalouden tilannetta ennuste jakson lopulla. Tulorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan investointeja, ja toiminnan ja investointien rahavirta pysyy negatiivisena koko ennustejakson ajan. Kuntien taloudellinen eriytyminen jatkuu, ja tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää pitkäjänteisiä sopeutustoimia.

Kuntalain mukaan kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan kuntatalous ohjelmassa koko maan näkymien ohella myös kuntaryhmittäin. Vuosina 2026 ja 2027 toiminnan ja investointien rahavirran odotetaan heikkenevän kaikissa kuntakokoryhmissä. Toiminnan ja investointien rahavirran kehitys heijastuu myös veroprosentin laskennalliseen korotuspaineeseen. Suurin paine kohdistuu vuoteen 2027.

Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärän odotetaan kasvavan erityisesti vuosina 2026 ja 2027. Negatiivisen vuosikatteen kunnista lähes kaikki kunnat kuuluvat alle 5 000 asukkaan kuntakokoryhmiin. Negatiivinen vuosikate kertoo käyttötalouden rakenteellisista ongelmista, jotka tulisi korjata.

(Lähde: Kuntatalousohjelma vuosille 2027-2029, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:21)

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset

*Sote-uudistuksesta huolimatta kuntataloudessa vallitsee edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino. Kuntien tulisi pystyä sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaa maan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten uhkana on sopeutuspaineen kohdistuminen aiempaa enemmän veroprosenttien korotuksiin.

* Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita.

Myös hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

* Kevään 2026 julkisen talouden suunnitelman päätökset vähentävät nettomääräisesti valtionosuuksia.

* Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2027 noin 3,5 mrd. euroa ja taso nousee kevään 2025 suunnitelmasta n. 46 milj. euroa.

* valtionosuuden tasoon vuonna 2027 vaikuttavat 3,5 prosentin indeksikorotus ja sen perusteella tehtävä 2,8 prosenttiyksikköä vastaava indeksivähennys, joiden yhteisvaikutus on 93,2 milj. euroa

* Kuntien peruspalvelujen valtion osuusjärjestelmän kokonaisuudistusta ei viedä eteenpäin kuluvalle hallituskaudella, sillä hallituspuolueet eivät löytäneet sopua uudistuksen edus kuntakäsittelyn vaatimassa ajassa.

Poimintoja kuntatalouteen vaikuttavista toimista eri hallinnonaloilta

- Kevään 2025 kehysriihen päätöksellä peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään osana sopeutustoimia 75 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustus arvioidaan olevan kehyskaudella noin 1,3 mrd. euroa, josta kunnille kohdistuu arviolta keskimäärin 197 milj. euroa vuosittain. Tehtävämuutoksia hallinnonalalla ovat mm. englanninkielisen lukio-

opetuksen tarjonnan vahvistaminen ja englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamisen mahdollistaminen syksystä 2028 lukien. Lisäksi kotoutumiskoulutuksen järjestäminen vapaassa sivistystyössä päättyy ja siirtyy kuntien vastuulle vuodesta 2027 alkaen.

- Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla tehdään useita toimenpiteitä nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllisyyden edistämiseksi. Toimet ovat yhteensä noin 110 milj. euroa ja ne osoitetaan pääosin avustuksina.
- Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä on vahvistettu. Valtio korvaa kunnille pakolaisten ja tilapäistä suojelua saavien vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia vuonna 2027 noin 67,7 milj. euroa. Lisäksi hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan kotoutumispalveluiden uudistus, jolla tavoitellaan 15 milj. euron säästöä valtiontalouteen, mikä toteutuu osittain leikkaamalla kuntien ja hyvinvointialueiden laskennallisten korvausten tasoa.
- Kotihoidon tuen uudistus siten, että oikeus kotihoidon tukeen alkaa kolmen vuoden asumisajan jälkeen. Voimaantulo on siirretty alkamaan vuonna 2027, ja kunnille muutoksesta aiheutuva menojen lisäys korvattaisiin peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän kautta. Kompensoinnin taso on 0,5 milj. euroa vuonna 2027.
- Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöveron arvostamisuudistusta jatketaan.
- Vuodesta 2028 lähtien valtionosuuden tasoa nostaa edellisiin vuosiin verrattuna erityisesti sote-uudistuksen kustannusneutraaliin toteutukseen liittyvien määräaikaisten valtionosuusvähennysten päättyminen.

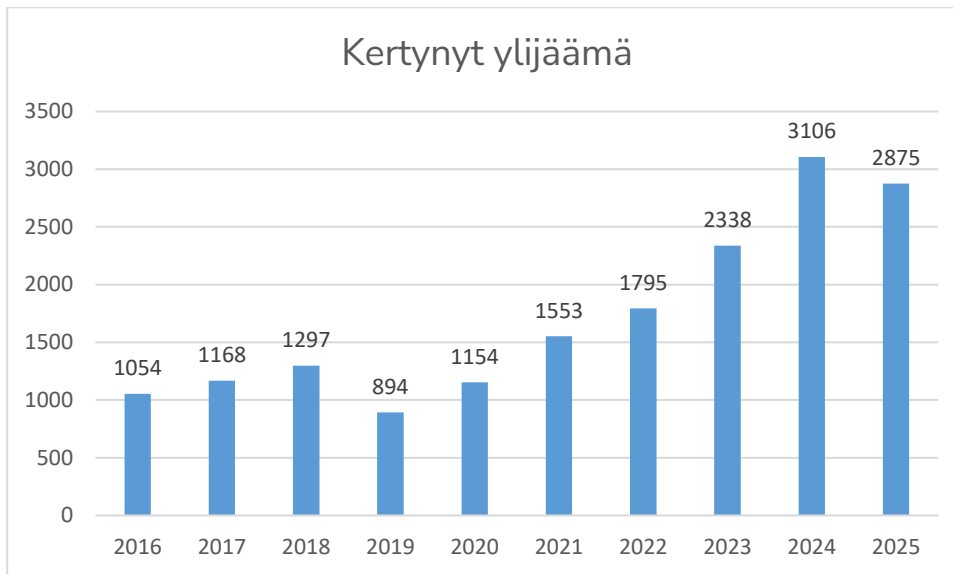
2 Talousarvion ja-suunnitelman laadinnan lähtökohdat

2.1 Kunnan talouden kuva

Kunnan tilinpäätös oli vuonna 2021 noin 400.000 euroa ylijäämäinen, vuonna 2022 noin 242.000 euroa ylijääminen, vuonna 2023 n. 543.000 euroa ylijäämäinen, vuonna 2024 n. 768.000 euroa ylijäämäinen ja vuonna 2025 n. 231.000 euroa alijäämäinen.

Konsernin tulos oli vuonna 2021 noin 769.000 euroa ylijäämäinen, vuonna 2022 noin 92.000 euroa alijäämäinen, vuonna 2023 343.000 euroa ylijäämäinen, vuonna 2024 n. 584.000 ylijäämäinen ja vuonna 2025 n. 414.000 alijäämäinen.

Kunnan taseeseen kertynyt yli-/alijäämä:

Ulkoiset toimintatuotot laskivat n. 81.000 euroa ja toimintakulut kasvoivat n. 630.000 euroa vuoteen 2024 verrattuna. Sekä korkotuotot että korkokulut laskivat vuoteen 2024 verrattuna, ja korkotuotoissa laskua oli 12.000 euroa ja korkokuluissa 242.000 euroa vuoteen 2024 verrattuna. Investointimenot olivat vuonna 2025 yhteensä n. 543.000 euroa ja rahoitusosuudet investointeihin n. 2.000 euroa.

Lappajärven kunnalla oli vuoden 2025 lopussa pitkäaikaista lainaa n. 6.575.000 euroa ja lyhytaikaista lainaa 4.450.000 euroa eli yhteensä 11.025.000 euroa. Pitkäaikaiset lainat ovat 20 vuoden takaisinmaksuajalla ja niitä on lyhennetty suunnitelman mukaisesti.

Kuntalain 100 §:n mukaan ”Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.”

Tasapainoisen talousarvion 2027 ja taloussuunnitelmavuosien 2027–2029 laatiminen edellyttää talouden tarkkaa suunnittelua. Talouden tasapainottamistyössä tulee tarkastella niin rakenteellisia kuin toiminnallisiakin muutoksia, joilla voidaan aikaan saada pysyviä säästöjä. Vapautuvien virkojen ja tehtävien täyttämiseen haetaan kunnanhallituksen lupa. Sen sijaan henkilöstörakennetta tulee tarkastella palvelujen lähtökohdista käsin.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Lappajärven kunnan taloussuunnitelmakausi on 3 vuotta. Talousarviovuosi 2027 on taloussuunnitelmakauden 2027 – 2029 ensimmäinen vuosi.

2.2 Verotulot

Kuntaliiton veroennustekehikon päivitys perustuu osin Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus, kesä 2026 ennusteisiin. Kesäkuun veroennustekehikossa on lisäksi huomioitu verontilitykset

toukokuuhun asti sekä Verohallinnon tilannetieto kesäkuun verontilityksestä. Ennusteessa on myös huomioitu Verohallinnon 15.6. julkaisema kuntakohtainen ennakkotieto valmistuvasta verotuksesta 2025.

Kunnallisveron ennuste 2026–2030 koko maan tasolla muuttui hyvin vähän toukokuun arvioista. Kuntakohtaiset ennusteet sitä vastoin muuttuivat enemmän, molempiin suuntiin. Muutokset johtuvat pääosin valmistuvan verotuksen 2025 ennakkotiedoista. Verovuoden 2025 maksettava kunnallisvero ja marraskuun maksuunpanotilitys perustuvat Verohallinnon ennakkotietoon. Tarkentunut tieto valmistuvasta verotuksesta vaikuttaa osaltaan myös tulevien vuosien kehitysarvioihin. Kuntakohtaisissa veroennustekehikoissa löytyy taas taulukko verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta ennustevuosille.

Yhteisöjen ennakkoverot ovat toukokuuhun asti kehittyneet ennusteen mukaisesti ja näin ollen ei tehty muutoksia kuluvan vuoden yhteisöveron arvioituihin kertymiin. Yhteisöveroennuste vuosille 2027–2030 paranee hieman toukokuun varovaisesta arviosta. Valtiovarainministeriön makroennuste parani keväästä, jonka seurauksena myös veroennustekehikon arviot vastaavasti kohentuivat hieman.

Hallitus päätti puoliväliriihessä alentaa yhteisöverokantaa kahdella prosenttiyksiköllä (20 % → 18 %) verovuodesta 2027 alkaen. Verokannan pienentäminen alentaa yhteisöveron tuottoa arviolta noin -830 miljoonalla eurolla, josta kuntaryhmän osuus on noin -190 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti veroperusteisiin tehtävät muutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Yhteisöveron muutokset kompensoidaan ryhmäosuuksia muuttamalla ja näin ollen niiden vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali.

Kiinteistöveroennuste ei muuttunut toukokuun arvioista.

Työllisyysrahaston kevään sosiaali- ja terveysministeriölle esittämän arvion mukaan työnantajan ja työntekijän työttömyysvakuutusmaksujen yhteismäärä olisi mahdollista pitää ennallaan tai nostaa enimmillään 0,3 prosenttiyksiköllä vuodelle 2027. Työttömyysvakuutusmaksujen yhteismäärä on nykyisellään noin 1,8 %. Kyseinen maksu on vähennyskelpoinen ja vaikutus kunnallisveron tuottoon on vähäinen. Työllisyysrahaston hallitus tekee varsinaisen esityksensä työllisyysvakuutusmaksun muutoksesta elokuun lopulla hallintoneuvostolle. Heiltä esitys menee sosiaali- ja terveysministeriön kautta lakiesityksenä eduskunnan päätettäväksi.

Kuntaliiton kesäkuun 2026 veroennustekehikko:

Yhteenveto

TILIVUOSI	2024	2025	2026**	2027**	2028**	2029**
Verolaji						
Kunnallisvero	4 435	4 175	4 517	4 458	4 551	4 621
Muutos %	2,5	-5,9	8,2	-1,3	2,1	1,5
Yhteisövero	457	455	538	594	614	615
Muutos %	-22,9	-0,3	18,1	10,6	3,4	0,1
Kiinteistövero	1 204	1 158	902	1 116	1 116	1 116
Muutos %	10,8	-3,8	-22,1	23,7	0,0	0,0
VEROTULOSSI KIRJATTAVA	6 095	5 788	5 957	6 169	6 281	6 352
Muutos %	1,5	-5,0	2,9	3,5	1,8	1,1
Taulukoiden luvut on esitetty käyvin hinnoin, eli inflaation vaikutusta ei ole eliminoitu						
Kuluttajahintaindeksi, 2000=100	140,0	140,3	142,3	143,7	145,6	147,6
Kuluttajahintaindeksin muutos	1,6	0,3	2,0	1,4	1,9	2,0
Peruspalvelujen hintaindeksi	148,0	150,5	154,0	157,5	161,1	163,9
Peruspalv. hintaindeksin muutos	3,2	2,5	3,5	3,5	3,6	2,8

Veroennustekehikon mukaan Lappajärven kunnan verotulot kasvaisivat vuonna 2027 n. 212.000 euroa vuoteen 2026 verrattuna. Verotulojen lievää kasvua olisi ennusteen mukaan vuosittain.

Huom. tässä kesäkuun veroennustekehikossa vuoden 2026 verotulot ovat yhteensä noin 5.957.000 euroa, kun budjetissa verotuloiksi on arvioitu 6.164.000 euroa eli laskua noin 207.000 euroa.

2.3 Valtionosuudet

Ennakollisen kunnan peruspalvelujen valtionosuuslaskelman mukaan (kesäkuu 2026) Lappajärven kunnan valtionosuus tulisi vuonna 2027 olemaan:

- peruspalvelujen valtionosuus 1.055.813 euroa
- verotuloihin perustuva vo 1.621.244 euroa
- veroperustemuutoksista johtuvien vero-
menetysten korvaus 538.932 euroa
- Yhteensä 3.215.989 euroa

Kotikuntakorvausnetto olisi 15.901 euroa.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus lasketaan erikseen, kun saadaan oppilastiedot.

Tämänhetkisten tietojen mukaan Lappajärven kunnan verotulot ja valtionosuudet tulisivat olemaan yhteensä 9.395.605 euroa. Vuoden 2026 talousarviossa verotuloiksi on arvioitu 6.164.000 euroa ja valtionosuuksiksi 3.465.000 euroa eli yhteensä 9.626.000 euroa eli erotus on -233.395 euroa.

Korkotaso lähti nousuun vuoden 2026 keväänä ja kohonneet korkomenot tulevat näkymään vuoden 2026 tilinpäätöksessä.

Tämänhetkisten arvioiden mukaan verotulot ja valtionosuudet yhteensä tulevat siis laskemaan vuoteen 2026 verrattuna. Kun huomioidaan ensi vuonna palkkoihin tuleva korotus sekä muu yleinen

hintatason nousu, joudutaan kulurakennetta tarkastella tarkasti ja pyrkiä toiminnassa talouden tasapainoon.

3 Lappajärven kunnan talousarvio 2027

3.1 Ohjeet toimialoille laadintaa varten

Toimialojen esitykset käsitellään johtoryhmässä ennen niiden viemistä ao. toimielimen käsittelyyn. Toimielimet hyväksyvät talousarvioesityksen omalta osaltaan ja esittävät sen edelleen hallitukselle ja valtuustolle.

3.2 Strategia ja toiminnalliset tavoitteet

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä niihin perustuvissa käyttösuunnitelmissa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Kuntastrategia päivitetään syksyn 2026 aikana ja ensimmäinen seminaari pidetään syyskuun lopussa. Tuleva strategia tulee ohjaamaan talousarviossa esitettäviä toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Tavoitteille asetetaan mittarit, joiden toteutumista arvioidaan tilinpäätöksessä.

3.2 Talousarvion 2027 määräraahakehykset

Pienenevän tulorahoituksen vuoksi Lappajärven kunnan taloutta uhkaa rakenteellinen alijäämä ilman menojen sopeuttamista. Verotulojen ja valtionosuuksien kehityksen sekä menojen kasvun vuoksi sopeutustarve on arvioitu olevan noin 300.000 euroa. Lähtökohtaisesti toimialojen tulee laatia talousarvio vuodelle 2027 vuoden 2025 tilinpäätöksen tasoon huomioiden -300.000 euron sopeutusvara, ja pois lukien palkat sivukuluineen. Talousarvioesityksessä tulee kuitenkin huomioida kustannuspaikkatasolla toiminnallisen muutoksen vaatima määräraahatarve joko lisäävästi tai vähentävästi (käyttötulot ja -menot).

Talousarvioehdotukset laaditaan arvonlisäverottomina hintoina.

Talousarvio sisältää sekä ulkoiset että sisäiset menot. Sisäisiä eriä ovat mm. sisäiset vuokrat. Budjetoinnissa tulee tarkistaa, että sisäiset ja ulkoiset erät ovat tasapainossa eli nettovaikutus on 0.

Poistot ja kustannuslaskennalliset erät tallennetaan yleishallinnon toimesta.

Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvio laaditaan sitovuudeltaan seuraavasti:

1. *Investoinnit hankkeittain*
2. *Käyttötalousosa:*
 - valtuusto osastotaso (2)
 - yleishallinto
 - sivistystoimi
 - muut palvelut
 - tekninen toimi
 - hallitus tehtäväalueet (3)
 - valiokunnat kustannuspaikka (4)

Entisen elinvoimatoimialan tavoitteet ja toimenpiteet sisällytetään yleishallinnon ja hyvinvoinnin toimialojen sisään. Talousarvio tulee pyrkiä laatimaan 0-kasvulla lukuun ottamatta palkkoja ja sivukuluja sekä uusien toimintojen muutosten vaatimilla määrärahatarpeilla.

Vuoden 2027 talousarvio laaditaan 10 euron tarkkuudella ja vuosien 2027 – 2029 taloussuunnitelma 1000 euron tarkkuudella.

Vuoden 2027 budjettiesitykset ja perustelutallennetaan ProEconomicaan.

Talousarvioehdotukset tulee tehdä todellista tarvetta vastaavaksi noudattaen erittäin tarkkaa taloutta. Perustelutallennetaan tulee olla informatiivisia kuvaten hallintokunnan toimintaa. Mahdolliset uudet toiminnot tulee perustella tarkasti.

Luvut tallennetaan budjettiin tileille kustannuspaikoittain.

3.3 Hankkeet ja projektit

Toimialojen tulee laatia luettelo vuodelle 2027 jatkuvista hankkeista ja projekteista sekä tehdä määrärahaesitys tuloista ja menoista.

3.4 Järvinet Oy:n tuottamat palvelut

Järvinet Oy tuottaa Lappajärven kunnalle mm. ict-, taloushallinnon ja palkkahallinnon palvelut. Järvinet Oy:n kautta laskutetaan suurin osa kunnan käyttämien ohjelmistojen ylläpito- ja lisenssimaksuista. Järvinet toimittaa pyydettäessä arvion em. kustannuksista.

3.5 Palkkakustannukset ja sivukulut

Kunta-alan sopimuskorotukset 1.6.2025–1.2.2028

Kunta-alan vuosien 2025–2028 tiedossa olevat sopimuskorotukset on koottu yhteenvedonomaaisesti alla olevaan taulukkoon. Tietoja ja ohjeita erien tarkemmasta käytöstä ja ajankohtien siirroista voi lukea jokaisen sopimusalan omista yleiskirjeistä Kunta- ja hyvinvointialueiden työnantajien sivuilta.

Osa taulukossa mainituista vuoden 2025 korotuksista on sellaisia, joista on sovittu jo sopimuskaudelta 2022–2025. Kehittämishjelman kaikki erät ovat paikallisia eriä. Tarvittaessa vuosien 2026–2027 erät voidaan sopia osittain tai kokonaan keskitetyiksi eriksi.

Vuoden 2027 yleiskorotus ja paikallinen erä voivat muuttua perälautaratkaisun myötä.

Neuvottelut uuden TATES-sopimuksen yleisistä sopimusmääräyksistä sekä tasopalkkajärjestelmästä ovat kesken, minkä vuoksi on sovittu erien myöhentämisestä ja prosentuaalisen palkanlisän maksamisesta. TATES-sopimuksen määräyksien (yleiset määräykset ja tasopalkkamääräykset) arvioidaan valmistuvan 31.3.2027 mennessä. TATES-määräysten valmistumisen yhteydessä keskustasolla sovitaan ja annetaan erilliset ohjeet uuden TATES-sopimuksen käyttöönoton aikataulusta. TATES-sopimus on tarkoitus ottaa käyttöön viimeistään 31.1.2028.

Sopimuskausi päättyy 29.2.2028, joten vuodelle 2028 voi tulla jo tiedossa olevien sopimuskorotusten lisäksi muita sopimuskorotuksia. Niiden suuruus ja ajankohta selviävät alkuvuonna 2028 käytävissä neuvotteluissa.

		KVTES	OVTES pl. osio G	OVTES osio G	TS	TTES
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,45 % (Liite 15: 0,80 %)	0,40 %	0,25 %	0,50 % + 0,15 %	0,40 %
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä)**	–	–	–	0,15 %	0,40 %
1.10.2025	Yleiskorotus	2,50 % / 53 €	2,50 %		2,50 % / 53 €	2,50 %
1.8.2026	Yleiskorotus	2,27 %	2,27 %		2,27 %	2,27 %
1.10.2026	Paikallinen järjestelyerä	0,20 %	0,20 %		0,20 %*	0,20 %*
1.10.2026	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,18 %***	0,20 %***	0,40 %*	0,40 %*
1.4.2027	Yleiskorotus****	2,00 %	2,00 %		2,00 %	2,00 %
1.4.2027	Paikallinen järjestelyerä****	0,40 %	0,40 %		0,40 %*	0,40 %*
1.4.2027	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,40 %*****	0,40 %*****	0,40 %*	0,40 %*
1.2.2028	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %*	1,00 %*

* TS- ja TTES-sopimusten paikalliset erät (1.10.2026–1.2.2028) käytetään uuden teknisen alan virka- ja työehtosopimuksen (TATES) käyttöönottoon keskustasolta annettavien ohjeiden mukaisesti.

** 1.2.2025 ajankohdasta siirretty kehittämisohjelmaerä: TS-sopimuksessa käytetään 0,15 % keskitetysti tehtäväkohtaisten vähimmäispalkkojen korottamiseen ja 0,15 % siirretään paikalliseen erään.

***** 1.10.2026 paikallinen järjestelyerä on alun perin sovittu 0,4 %:n suuruiseksi. Koska sopimusta uudesta erityisopettajien työaikajärjestelmästä ei syntynyt, uudistukseen varattua 0,2 prosenttiyksikön osuutta kehittämisestä ei käytetä ainakaan 1.10.2026 erän yhteydessä. OVTESin A–F-osiossa 0,02 prosenttiyksikköä käytettiin keskitettyyn ratkaisuun.**

**** Vuoden 2027 korotukset voivat muuttua perälautaratkaisun myötä.

***** Jos 3 §:n 4 momentin mukaisesta peruskoulun erityisopettajan työaikajärjestelmän käyttöönotosta on päästy neuvottelutulokseen, jaetaan 1.4.2027 erä erikseen osioon G ja muuhun OVTESiin.

Yleishallinto toimittaa palkkaennusteet vuodelle 2027.

Vuosiloma-, sairausloma- ym. sijaisuudet pyritään hoitamaan oman ao. toimialan henkilöstön voimin. Mikäli sijaisia kuitenkin tarvitaan, tulee heidän palkkakustannukset varata sijaistyyppin mukaisille tileille.

Sivukulut vuonna 2027 ilmoitetaan syksyllä.

3.6 Henkilöstösuunnitelma

Talousarvion liitteeksi laaditaan aikaisempien vuosien tapaan henkilöstösuunnitelma, johon tulee kirjata virka- ja työsuhteiset, tuntipalkkaiset, sijaiset, määräaikaiset ja työllistetyt henkilöt.

Tämän talousarvion laadintaohjeen liitteenä on henkilöstösuunnitelma, jonka jokainen toimiala tarkistaa omalta osaltaan ja täydentää mahdollisilla henkilöstömuutoksilla.

Lappajärven kunta käy syksyn 2026 aikana yhteistoimintaneuvottelut, joiden tulos voi vaikuttaa henkilöstösuunnitelmaan sekä vuoden 2027 palkkamenoihin.

Henkilöstösuunnitelma tulee päivittää vastaamaan tilannetta 1.1.2026. Muutokset henkilöstösuunnitelmaan merkitään taloussuunnitelmavuosille 2027 - 2029+/- -muutos. Suunnitelmavuosille huomioidaan mahdolliset eläköitymiset ja uudelleen järjestelyt. Mikäli tehtävää hoidetaan osa-aikaisena, merkitään osa-aikaisuusprosentti. Jos tarvitaan lisätyövoimaa esim. jonkin projektin tekemiseen, merkitään se perusteluineen henkilöstösuunnitelmaan.

Ellei avoimeksi jäänyttä tehtävää tai virkaa voida täyttää sisäisin järjestelyin, tulee tehtävän tai viran täyttämiseen hakea kunnanhallituksen lupa.

4 Tavoitteet

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja –suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Kunnan toiminnalle asetettavien tavoitteiden on hyvä olla konkreettisia ja kuvata kunnan aikaansaannoskykyä ja positiivisia vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan elinvoimaisuuteen.

Toiminnan tavoitteilla ohjataan kunnan toimintaprosesseja ja talouden tavoitteilla tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Tavoitteet on pyrittävä asettamaan siten, että ne kattavat tehtäväalueen perustehtävät ja ovat toteutettavissa niihin osoitetuilla voimavaroilla. Määräraha tai siinä pysyminen tai lakisääteisten velvoitteiden täyttäminen eivät itsessään ole kuntalain tarkoittamia tavoitteita.

Tavoitteisiin kuuluvat muun muassa kunnan taloudellista tilaa, investointeja, taseen kertynyttä yli-/alijäämäisyyttä, velkaantumista, veroprosentin tasoa ja rahoituksen riittävyyttä kuvaavat erilaiset tuloksellisuutta kuvaavat mittarit.

Talousarvion laadinnassa tulee kiinnittää huomiota tavoitteiden asetteluun ja niiden toteutumista kuvaaviin mittareihin. Tavoitteiden tulee olla riittävän haastavia, mutta kuitenkin niin realistisia, että ne on mahdollista saavuttaa esimerkiksi toimintaa tehostamalla. Lisäksi asetettavien tavoitteiden tulee olla sellaisia, että kunta voi vaikuttaa omilla toimenpiteillä niiden toteutumiseen ja että niiden toteutumista voidaan seurata.

Tavoitteiden tulee olla useammin muutoksia, joihin pyritään. Lisäksi huomiota on syytä kiinnittää siihen, että tavoitteelle annetaan laadullinen ja/tai määrällinen ominaisuus/kehityssuunta/tila, johon pyritään. Toimielimet asettavat keskimäärin 3 – 4 tavoitetta.

5 Investoinnit

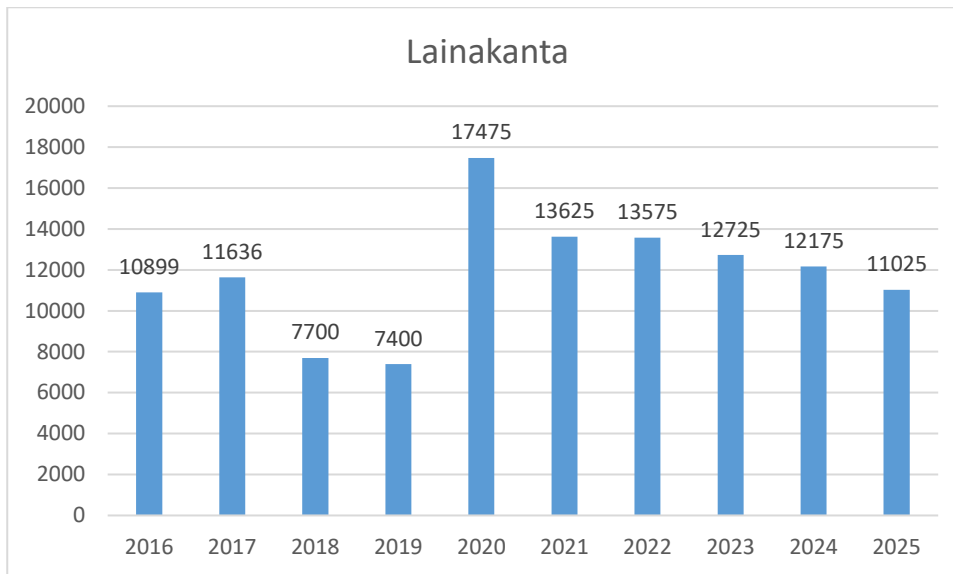
Investoinniksi katsotaan hanke, jonka kustannusarvio on vähintään 10.000,00 euroa. Muut kustannukset tulee budjetoida käyttötalousosaan.

Lappajärven kunta on investoinut viime vuosina merkittävästi, joten myös vuosittaiset poistot ovat nousseet yli miljoonaan ja lainakanta on yli 11 miljoonaa euroa. Tästä syystä on tarkkaan harkittava uusia investointeja, ettei lainakanta kasva yli kunnan kantokyvyn.

Mahdollisiin uusiin hankkeisiin tulee hakea ulkopuolista rahoitusta, mikäli se suinkin on mahdollista.

Investointisuunnitelmassa tulee esittää hankkeen nimi, toteutusaikataulu, kokonaiskustannukset, kustannukset vuosittain ja hankkeeseen mahdollisesti saatava avustus.

Lappajärven kunnan lainakanta:

Lainakanta pieneni vuonna 2018, kun Lintukodin ja Joelinkodin lainat siirtyivät ostajalle. Vuonna 2020 lainakanta nousi lähinnä uuden yhteiskoulun rakentamisen myötä ja vuonna 2021 liikuntahallin rakentamisen myötä.

6 Konsernit

Kuntalaki korostaa kunnan ja konsernin ohjaamista kokonaisuutena. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet ja talousarviossa tulee ottaa myös huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. (Kuntalaki 110 §).

Tällöin tarkoituksena on esittää omana kokonaisuutena kuntakonsernin kannalta olennaisia tulevia tapahtumia, vastuuta ja velkoja, kuten:

- erilaiset konsernijärjestelyt ja konsernirakenteen muutokset
- määräämisvallan hankkiminen konsernin ulkopuolisessa yhtiössä
- merkittävät muutokset mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa
- merkittävät tytäryhteisön investoinnit tai lainat
- tytäryhteisöille annettavat takaukset tai mahdolliset realisoituvat takausvastuut
- merkittävät leasing- tms. vastuut, jotka liittyvät esimerkiksi investointeihin
- muista merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla
- tytäryhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Erityisesti em. seikkojen taloudelliset vaikutukset tulisi tuoda talousarviossa ja -suunnitelmassa esiin. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole laatia konsernin talousarviota.

Kuntalain 129 § mukaan kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän

kattavilla vastavakuuksilla. Vastavakuuksia ei edellytetä osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa tarkoitettulta pääomalainalta.

Kuntalaki edellyttää, että talousarviossa asetetaan tavoitteita kuntakonsernille. Myös tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan kiinnittänyt tähän huomiota. Valtuusto asettaa tavoitteet kuntakonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä.

Konsernijohdolle asetettavat tavoitteet voivat koskea tytäryhteisöjen valvontaa ja raportointia sekä keskitettyjen konsernitoimintojen järjestämistä. Keskitetyt toiminnot voivat koskea muun muassa konserniyhteisöjen hankintoja, rahoitusta ja riskienhallintaa sekä tukipalveluja. Lisäksi konsernijohdolle tulee asettaa konsernin asemaa sekä konsernin tulorahoituksen riittävyttä ja rahoitusasemaa koskevat tavoitteet.

Valtuuston tulee ohjata asettamillaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta ja toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit) tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisölle asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan ja kuntayhtymän voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohtoon on suositeltavaa neuvotella tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä tai kuten konserniohjeessa on mahdollisesti sovittu. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista ja tytäryhteisöjen taloussuunnitelmat perustuvat valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Käytännöistä ja suunnittelumalleista päättää kuitenkin yhteisön hallitus.

7 Aikataulu

Alajärven talousarvion laadintaohjeen mukaan tekninen toimiala toimittaa tuottamiensa tukipalveluiden (tila-, ravitsemus- ja puhdistuspalvelut) kustannusarviot 31.8.2026 mennessä. Eli nämä tiedot tulee toimittaa varhaiskasvatuksen osalta Alajärven kaupungille jo elokuun loppuun mennessä.

Valiokunnat valmistelevat talousarvioesityksensä 31.10.2026 mennessä. Toimialojen tulee varautua karsintakierrokseen. Kunnanhallitus käsittelee talousarvioehdotuksen marraskuussa ja valtuusto joulukuussa.

Lappajärvellä 12.08.2026

Maria Ahvenniemi, hallintojohtaja

OSASTO Nimike	Vakanssie n lukumäärä 1.1.2026	Virka (V) Työsuhde (T) Tuntip. (TU) Määräaik (MA) Työll (TY)	Muutos TA 2026	TA 2027	TS 2028	TS 2029
YLEISHALLINTO						
Luottamushenkilöhallinto						
Kunnanjohtaja	0,65	V				
Yleiset toimistopalvelut						
Hallintojohtaja	1,0	V				
Hallinto- ja taloussihteeri	1,0	V				
Yhteensä	2,65	V				
SIVISTYSTOIMI						
Sivistystoimen hallinto						
Sivistysjohtaja	0,5	V				
Toimistosihteeri	0,5	T	+0,5			
Perusopetus						
Yhteiskoulu						
Peruskoulun rehtori	1	V				
Koulusihteeri	0,5	T				
Lehtori	4	V				
Lehtori, osa-aikainen	1	V				
Tuntiopettaja aineenopettaja	3,5	TU				
Opinto-ohjaaja	0,5	V				
Luokanopettaja	8	V				
Esikoulunopettaja	2	TU				
Emäntä	1	T				
Keittäjä	2	T				
Ruokapalvelutyöntekijä	1	T				

Ruoanjakaja	1	T				
Peruskoulun yhteiset virat						
Erityisluokanopettaja	1	V				
Erityisopettaja	2	V				
Erityisopettaja	1	TU/Ma	jatkuu			
Koulunkäynninohjaaja	8 3	T T/Ma				
Koulukuraattori	1	T				
Koulupsykologi	0,2 ostopalveluna					
Valmistava opetus						
Opettaja	1	V/Ma				
LUKIO						
Lukion rehtori	0,5	V				
Koulusihteeri	0,5	T				
Lehtori	6	V				
Tuntiopettaja	0,5	T				
Opinto-ohjaaja	0,5	V				
KIRJASTO						
Kirjastonjohtaja	0,8	V				
Kirjastovirkailija	1	T				
VAPAA-AIKATOIMI						
Vapaa-aikasihteeri	1	V				
Kulttuurikasvatus	0,2	V				
VARHAISKASVATUS						
Keittäjä, Ullanlinnan pk	1	T				
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ		V T TU V/Ma T/Ma TU/Ma				

Kaikki yhteensä						
MUUT PALVELUT						
Oikeudenhoito ja turvallisuus						
Edunvalvoja	1	T				
Edunvalvontasihteeri	1	T				
Edunvalvontasihteeri	1	T				
MUUT PALVELUT YHT.	3,0	T				
TEKNINEN TOIMI						
Yhdyskuntasuunnittelu						
Toimistos sihteeri	1	V				
Tekninen johtaja	1	V				
Yhdyskuntainsinööri (oto ymp.s sihteeri)	1	V				
Siivoustyön ohjaaja	0,42	T				
Yhdyskuntapalvelut						
Kirvesmies	1	TU				
Toimitila- ja vuokrauspalvelut						
Kirvesmies	2,5	TU				
Laitosmies-talonmies	3	T				
Siivooja	8,58	T				
Vesihuolto						
Kirvesmies	1	TU				
Muu liikel.toiminta						
Traktorinkuljettaja	1	TU				
Traktorinkuljettaja	1	T				
Rakennusvalvonta						
Rakennusvalvontasihteeri	1	V				
Rakennustarkastaja myydään palveluna Evijärvelle 0,4	1	V				

Ympäristöhuolto						
Ympäristösihteeri		V				
Tekninen toimi	6	V				
	13	T				
	5,0	TU				
Kaikki yhteensä	24					
Elinvoimapaalvelut						
Kunnanjohtaja	0,35	V				
Viestintä- ja elinvoimakoordinaattori	1	T				
Yhteensä	0,35	V				
	1	T				
Kaikki yhteensä	1,35					
OSASTOT YHTEENSÄ		V T TU V/Ma T/Ma TU/Ma				
Kaikki yhteensä						